

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊԱՅՄԱՆՔ
Տարեկան . . 12 ժր.
Վեցամսեայ . . 6 "

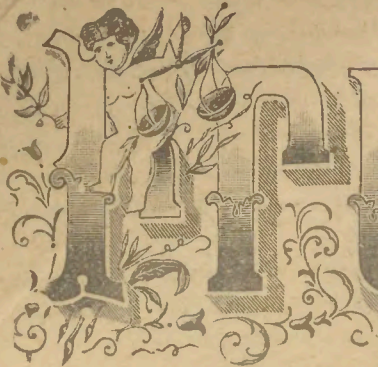
ԱՐՏԱՍՏՄԱՆ

ԱՐՏԱՍՏՄԱՆ
Տարեկան . . 14 ժր.
Վեցամսեայ . . 7 "

ԱՍԵՐԻԿԱ

ԱՍԵՐԻԿԱ
Տարեկան 2.60 Տոյար
Վեցամսեայ 1.50
4 Ա. Ե. Խ. Կ.

Ծանոցման տողը
20 ամսիկով

ԼՐԱՓՈՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱՐՈՒ Ի ԱՄՆՆ ՉՈՐԵՔՇԱՐԹԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ

ՀԱՅՐԵ

Rédaction du journal

„Ipravounk“

VARNA (Bulgarie)

Редакция

на вѣстникъ

„Иравункъ“

ДАՐՈՒ

Գրողները եւս
չեն տրոշիր

«ԲԱՆՈՐ»

Մինչևայ բանուորն, հայ վա-
ճառականը, հայ հողագործը, հայ
արհեստավորը, խանութպանը
ու գրամատենը՝ օտարի բռնա-
կալութեան տակ հաւատարմաբան
հայրենիքն ու հայրենասիրու-
թեան ենթակայ ըլլալով, այդ-
լուծէն ազգովին ազատելու հա-
մար հաւաքական ճիգերու ան-
հրաժեշտութիւնը կը վճռեն, հա-
մայնական և գոտեպինդ ագո-
րութի մը նախընտրելի մէջ կը
գտնուին և թոյլ չեն տար նայն
խոյ գաղութարարային խնդիրներու
հեռապատկերը իրենց ներկայա-
ցնել այս արեւնոտ օրերու մէջ,
ապրին խումբ մը նորաստեղծ
չլացած ինկած կուռքի մը պոռո-
տախօսութիւններէն, ելած են
հայ ժողովուրդին մէջ գաղութար-
գային կռիւի շրջան մը սկսե-
լու, օգտակար մաս մը ազգե-
հայ գիւղացիներու միաբնակե-
նէն։ Այս վերջինները գլխա-
ւորապէս Հայաստանցի հոգա-
գործներ, հալածուած մեր ազ-
գային գոյութեան թշնամի
թուրք բռնակալութենէն, եկած
հաստատուած հիւրաբար արտա-
սահմանի վաճառաշահ կեդրոն-
ներու մէջ, առ այժմ իրենց ըն-
տանիքի հացը ճարելու և մեր-
ձակայ պատեհ առթի մը հայրե-
նիքի փրկութեան կուռքի պատ-
րաստուելու համար, այս խնդ-
ճերը շոշորդ հայ ընկերակա-
րան—հայրենասէրներու (1) պո-
ռոտախօսութիւններէն շուարած
գացած ինկած են ասանց գիւղը
և կուտան իրենց հացագինին
մէկ մասը Հայրենիքի գաղափա-
րը գործող այդ սօսիալիզմի քա-
րոզիչներուն, և այսպէս Հայուն
ու իր Հայրենիքին փրկութեանը
համար միայն գործածուելիք
դրամները կը վատնուին Մար-
քսի սխալ ըմբռնուած մտքերու
բորբականախի։ Ինչո՞ք հայ գիւ-
ղացիներ, ինչո՞ք բռնակալները
չեն գիտեր թէ Հայրենիքի և
ազգի անուանով իրենց ձեռքե-

րէն կորցուած այդ գրանները
կը գործածուին ազգութեան և
Հայրենիքի գաղափարը իսկ գե-
րեզման գնելու համար։ Ինչո՞ք
գիւղացիները չեն կրնար մտածել
թէ հայ մշակը կա՞ր բանուորը
հայ վաճառականին, հայ գոր-
ծարանատէրին դէմ կուռք հրա-
ւիրող այդ սօսիալիզմի քարոզիչ-
ները Հայը Հայուն դէմ կը հա-
նեն ու Հայութեան թշնամի
թուրքին հացին ելուղ կը քսեն
և այդ ելուղը հայ մշակին ար-
տասահմանի մէջ թափած արիւն
քրտինքին արգիւնքն է։
Ահա՛ ժամանակէ առելի մինչ
այսօր ամբողջ Հայութիւնը, ա-
ռանց գաղափարգային խորութե-
ան, ամբողջ ու միացեալ ու-
ժով թուրք բռնակալութեան
դէմ կուռքու անխուսափելի հար-
կին մէջ կը գտնուի, ապրին
գաղափարգային բաժանումներ
ստեղծել միտող մի քանի սօսիա-
լիստներ ինքզինքնին հայ կու-
ռակցութիւններ անուանելով,
կը ջանան միայն Հայրենիքի
փրկութեան կուռքին սահմանո-
ւած հայ բաշտակներ քաշել տա-
նի իրենց ետեւէն։ Սօսիալիզմի
փարոսին մէջ, որուն սեմին
ներս անոնց կարծիքով ոչ ազգի
և ոչ (այ վիճելի է) Հայրենիքի
գաղափարը կարող է մուտ գոր-
ծել։

անդրանիկ և գոտեպինդ ախոյ-
նանը հռչակելու, յայտարարելով
թէ ինք նուիրուած է և ապէ-
անդին ա՛լ առելի նուիրուած
պիտի ըլլայ հայ բանուորին
իրաւունքը պաշտպանելու գրա-
մատեններու դէմ։
Իրարմէ գաղափարներ խլելու հա-
մար երկու կողմէ սկսուած այս
խռակաւ բանակալի ուշագի-
հեւեռող մը որոշ կը տեսնէ Հին
Հնչակեան և «Հայ Սօցիալ-դեմոկ-
րատ» խմբակներու առաջնորդ-
ներուն ներքին ու միակ նպա-
տակը, որ ուրիշ բան չէ բայց
եթէ հայ գործաւորը, մշակը ու
քեռակերը բաժնել հայկական
միութենէն ու տանիլ խառնել
օտար բանուորներու մէջ, կուռ-
մելու համար հայու օտար վաճա-
ռականներու և գրամատեններու
դէմ, զերծ հայրենիքի ու ազ-
գութեան մտահոգութենէն։
Միտք բարով ալ Հայութիւն, միտք
բարով Հայաստան . . .
Բայց մենք վստահ ենք թէ
հայ բանուորը և գիւղացին վեր-
ջապէս պիտի գոռայ այդ ընկեր-
վարական առաջնորդներուն դէմ
ու պիտի ըսէ «Մենք հիմալ Հայ-
րենիքի փրկութեան կուռքն
զատ ուրիշ կուռք չենք ուզեր»։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ԳԱՀԻՐԵ 4 փետրուար

Հաճելի անակնկալներ ունեցանք
այս ձմեռ։
Տաղանդաւոր ողբերգուհի Վար-
դիթէն և կատակերգուհի Հր. Նոյն Զե-
լեկեան քոյրերու անապատելի գաղուս-
տը խանդավառ ուրախութեամբ մը
ողջունուեցաւ թատերասէր շրջանակ-
ներու կողմէն։
Անհամբեր սկսիւք ին կը սպա-
սուէք, եւ Յունուար 29 ին ներկա-
յացուցին «Մեղեա» յունական ողբեր-
գութիւնը։
Ահա՛նաւոր անձնաւորութիւններէ
բաղկացեալ մասնախումբ մը, արուես-
տագէտ Օրի. Բրիտերուն մեծարանքի ա-
ռիթ մը ընծայելու գովելի գաղափա-
րով, կազմակերպած էր այդ ներկա-
յացումը։
Ձը նայելով անձրեւոտ օդին, որ
քիչ անգամներ կայցելէ մեզ, թատե-
րասարձը լեցուն էր գրկով։
Կորնգոսի Մուկեղոս վրէժխնդրու-
հին, Արիւկեցի «Մեղեա» ի դերը Օր.

Վարդիթէն կը կատարէր։ Դժուարին
դեր մը որուն մէջ իրարու յաջորդող
մայրական սիրոյ, նախանձի, խորա-
մանկութեան, նենգութեան և կատա-
ղի վրիժառութեան կենդանի մարմնա-
ցումը եղաւ տաղանդաւոր ողբերգու-
հին։ Իր յուզող և ցնցող յստակ
առողանութիւնը այլապէս հմայեց ներ-
կաները։ Արծրունիներու գրաւիչ բար-
բառը՝ անուշ ձայնով մը արտասանուած
ներկայացման հրապոյրը կաւեցնէր։
Խաղին սարսուռ ազդող տեսարան-
ները թռչաւոր պատկեր, երկու գա-
ւազներու սպանումը եւ անձնապա-
նութիւնն էին, որոնց մէջ անքննա-
գատելի կերպով իր տալանդը փայլե-
ցուց Օր. Վարդիթէն։
Սոսիալի էր տեսնել կնոջական
սրտի մէջ այդ աստիճան ճիւղաւոր
վրէժխնդրութիւն։
Օր. Հր. Նոյն «Երկու անմեղ նշա-
նածներ» կատակերգութեան դերին
մէջ ի յայտ բերաւ իր տաղանդը։
Յունուար է որ Եգիպտահայերու
սովորական դարձած դերասանուհի
չունինք եւ այլն, բանաձեւները դադ-
րին գործածուելէ, որչափ հոս մնան
արուեստագէտուհիները։
Հասարակ Ընթերցարանն ալ «սկսած է
ոգեւորութիւն յառաջ բերել. յաջոր-
դաբար քանի մը գիշերային հաւա-
քոյթներ ունեցաւ այս ձմեռ, որոնց
մէջ արտասանութիւններ, ընթերցում-
ներ, տանախօսութիւններ եղան իրենց
կարգին, այլ եւ այլ շահեկան նիւ-
թեր ընդհանուր վիճաբանութեանց
զրուեցան։ Եթէ այդ եղանակաւ հա-
ճելին օգտակարին միացուցած, միշտ
չարտնական ընել այդ կարգի հաւա-
քոյթներ, Հասարակ-Ընթերցարանը՝
միակ հաստատութիւնը պիտի ըլլայ
Գահիրէի Հայոց մէկ կարեւոր մասը
իրենց ամօթարեր թմրութենէն սթա-
փեցնող եւ արժանի հանրային ձեռն-
ստութեան։
Օղապարիկի մը վերելքը
Յունուար 31 ին տեղիս ժողովուր-
դը շարժման մէջ էր, քաղաքին հրա-
պարակները, տանիքներն ու պաշ-
գամները խոնուած էին հետաքրքրու-
թեամբ։
Այսպիսի երկինքը սաւառնող
յանդուգն օդանաւորող Պ. Սփիթէ-
րին պիտի բարձրանար իր «Սթիլա»
օդաւարիկով։ Օդաւարիկը կառան-
ւած էր Եօզպէթիէ հանրային պար-
տիկին մէջ աւաղով յարգարուած գիտ-

(1) Անշուշտ ունան տեղը չէր որ
պարտից վեհ, Շահը՝ գնահատած պիտի
ըլլար մասնաւոր շքանշանով։

նի մը վրայ, օգտին կազմով փախչանք լուսնի գործողութիւնը աւարտելէ վերջ, նաւակին մէջ տեղաւորուեցան մէկ Անգլիացի, մէկ Ամերիկացի եւ տեղաւորուեցաւ Պ. Սփրինգֆիլդը։

Ժամը երեքը 12 անցած գեղեցիկ օդով մը «Սփրինգ» վեհաշուք կերպով կը բարձրանար, նոյն ատեն Պ. Սփրինգֆիլդը նաւակին եզերքը տիրաւար ոտքի կեցած ժողովուրդի ծափահարութեանց եւ ընկերներու «աւաճաւան» զարմացական բացազանչութեանց կը պատասխանէր գլխարկի անընդհատ բարեկեցութիւնով։

«Սփրինգ» գագաթնահայեցող ուղղութեամբ յաղթականօրէն բարձրացաւ 300 մէթրի չափ, ապա ուղղուեցաւ դէպի Արեւելք եւ դարձաւ բարձրանալով նոյն ուղղութեամբ շարունակեց իր ընթացքը։

«Այն» ժամի չափ սաւառնեցանք քաղաքին վրայ, կըսէ, տեղական թերթին օգտին աշխատակիցը, գլխու պտոյտէ մը եւ կարճատեւ յուզումէ վերջ հանդարտեցանք, Պ. Սփրինգֆիլդը տեղանոցէն էր վերելքի ժամանակ, մանաւանդ երբ հրաժեշտի ողջոյնը կուտար բազմութեան։

«Այն» գեղեցիկ համայնապատկեր մը կը ներկայացնէր Գալիլէյի, Նեղոսի հովիտը եւ հեռուն անապատը կը տեսնէք 600 մէթր բարձրութեան մը. Էօզպէթէի պարտեզին ծառերը կը նմանէին նուաճիլ դալարներու օրհրայի հրապարակին ձիանդրին ելած ըլլալ կը թուէր Լափէնի պակեղաբանէն, Նեղոսը կը նմանէր փոքրիկ տառեակի մը որուն ոլորապտոյտ ձիւղաւորութիւնը կը նշմարուէին սահաբաբ քաղաքներէն անդին եւ աւելի անդին Տէլլայի կամուրջները Մեր ընկերները Պ. Ճոնսըն եւ Պէնքլի կուրուած էին իրենց աշխոյժը եւ խորապէս յուզուած։

Պ. Սփրինգֆիլդը գործիքով մը քսանի չափ լուսանկարներ առաւ քաղաքէն եւ շրջակայքէն, Կիզէթէի բուրգները հազիւ տեսնելի՝ ծածկուած էին շուքի թանձր խաւով մը։

Ժամը հինգին հովը իր ընթացքը փոխեց դէպի ամառի անապատները, պ. Սփրինգֆիլդը առաւելութիւն մը չը նկատեց տաժանի մէջ 50-100 մէթր հեռանալ դէպի անապատները եւ որոշեց զգէն չհեռանալու։

«Թուլացող» զեկավար պարանը, կազարգել խցանը հանեցնէր, օգտագործելը դանդաղօրէն սկսաւ վայրէջք, երբ հարիւր մէթրի չափ մնաց, աւազին վրայ խարիսի նետեցինք, ցնցուածն զգացինք որ խարիսը բռնած է, աւազը մեր ծանրութեան չէր տոկար, հետզհետէ կազը պարպուելով, կիշնեք, գետնամէրձ նաւակը կը շրջնէր եւ դուրս կը լլկէր։ Պ. Սփրինգֆիլդը պարան կը քաշէ եւ օգտագործելը չորս մէթր երկարութեամբ եւ 50 սանթրմէթր լայնութեամբ բացուելով նոյն հետայն կը հանգչի դետին, ժամը 5ը քառորդ անցած էր։

ԳԻՍԱԿ

ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆ

ԹԱՂ. ԽՈՐՀՐԴՈՅ

Առ Պատուարժան
Խմբագրութիւն «Իրաւունք»
Աղղօղում Լրագրոյ
Աստ

Տեղւոյն Պատ. Թաղական խորհրդոյ քառամեայ պաշտօնավարութեան շրջանն աւարտած ըլլալով՝ ըստ Ազգ. Օրենի Սահմանադրութեան նոր ընտրութեան պիտի ձեռնարկուի պետոյն 23 ին։

Ամէն անոնք որոնք ըստ Սահմանադրութեան 25 տարին լրացուցած են եւ իրենց անունը արձանագրուած չէ խոսի կախուած ընտրողաց ցանկին մէջ. կը հրաւիրուին անձամբ գալ Գլխ. խորհրդարան եւ իրենց անունը արձանագրել տալ մինչ սեպտ. 31, չարաթ կէսօր, առաւօտեան ժամը 9-12 իսկ կէսօրէ յետոյ 2-4։

Խնդրելով որ սոյն երկուող գրութիւնս հրաւրելի ըլլալ բարեհաճիք Ձեր ազգօղում թերթին մէջ ի գիտութիւն ժողովրդին։

Ողջոյն սերոյ եւ օրհնութեամբ
Կը մնամ աղօթարար
Նախագահ Ընտրողական ժողովոյ
Մարտիրոս ԲՆՅՂ. Մարտիրոսեան
6 փետր. 1904
Վառնա

ՊԵՐԸՆԻ ԾԱՌԱՌՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ (*)

Ըստ երեւոյթին «Երևան»-ը Հայաստան» (օրհան Նին հնչակեան) պէտք է խելքի գար եւ գոնէ իր օգտի տեսակէտով դադարէր թող փշելուց։ Ոչ միայն չէզոք հասարակութիւնը՝ ապա նոյն ընկերներին նրանք, որոնք չեն կուրացած մի լեռնադուրեւիստ օդով հասկացան որ այդ թերթը խելքուղ մարդու պէս ձեռքը փրփուրներն է ձգուած, ամէն շաբաթ մի նոր սուտ գլորելով հրապարակը։

Յնկեղծով ամերիկեան հայ ժողովուրդի անպիտութեան քրայ. նա առանց խղճահարեւելու շարունակում է խօսիլ չեղած խօսքի մասին, որոնք իր ասելով արդէն իր նոյն պարտականութեան դաշտի վրայ են։ (Տես թիւ 39)։ Մենք մի աւելորդ անգամ կուրկնուած ենք, թէ այս բոլոր խօսքերն երեւակայական են, թէ դժբախտաբար ընկեալն պղծֆիլերի շառաւիղներն են եւ ունեն մի նպատակ միայն շահագործել ժողովրդի խախտած հաւատը եւ զրամբ... որպէսզի զրամով պահպանուին իրենց գործիչները, նրանց ընտանիքները եւ թիւրքերը։ Ժողովուրդը այս ամէնը կը հասկնայ, բայց զգաղաւարտը ոչ։

Ընթերցողը գոնէ կարդաց «Ե. 2. ի թիւ 39 ի մէջ այն խիղճուկրակ յօդուածը որ արեւց թիւր պատասխան «Հայրենիք» մէջ գրած կուր փոտտելով լեցուն մի շարք ամբաստանութիւններէն գէտ։ «Ե. 2.» այդ խեղճ յօդուածը գրեց որպէսզի շատն թէ լեց։ Հասկացողը արդէն հասկացաւ։ Դա պատասխան չէր այլ կատարեալ փախուստ։

(*) Այս յօդուածը կարտատպելը Դաշնակցականներու Հայրենիք թերթէն ցոյց տալու համար թէ Պ. Հրահատի եւ վարդոյի «Համարակալութիւն» ըսածնին որ աստիճան խաբուսիկ է։ Մ.Ա.Ա.

Բայց գանք նորագոյն պղծֆիլերին։ Երկու երեք շաբաթ առաջ էր նա գրեց թէ Սասունի ժողովուրդը չի ճանաչում դաշնակցականներին եւ հընչակեաններին։ Երեւոյթի թիւներն են պատանջում նրանց վերաբերմամբ... Սուրբ այնքան երկարակամ է որ եւ փոքր հաւան անգամ կը ծիծաղի։ Խորհուրդ կը տայինք «Ե. 2.» ին Նիդրլանդներն եւ միւս դաշնակցականներին զոյգութեամբ մասին հարցնել Ձեզի փաշային որ այսօր բանակներով դաշնակցականներին արդէն քաշելին։

Ի) «Ե. 2.» իր թիւ 33 ի մէջ թաղութի թղթակցի միջոցաւ մի նոր սուտ լուր հրատարակեց թէ դաշնակցականները կովկասի մէջ երկու մասն են բաժնել ձիւն եւ նոր, թաղութի թղթակցիցը լուրը ստանալով կովկասից գրել էր Պոսթոն- ուրեմն առաւելու երկու մասն առաջ է անդր ունեցել այդ երեւակայական պատակաւոր, Միւնչուկ մեր ստացած ամեն նախընթաց նամակներէ մէջ այդպիսի պատակաւոր հետքն անգամ չկայ։

Նպատակը պարզ է։ Պղտորել ժողովրդի մտքերը եւ քար ձգել հանգանակութեան գլխին։

Լինի 1070 տարին հանգանակութիւնը ցոյց տուց թէ ժողովուրդը որքան արթնք կը տայ այդ առասպելներին։

«Ե. 2.» ը թիւ 39 ի մէջ դարձաւ նոյն թաղութի թղթակցի բերանով գրում է հետեւեալը «Դաշնակցականներն մի քանի շուրջը ընդ պատգամաւորական ժողով» ունեն, որոնք աստանում յիշատակական շարժում սկսելու համար։

Սա արդէն հասարակ ստախոսութիւնն է, այլ կատարեալ ստախոսութիւն եւ գրած է այն նպատակով, որ դաշնակցականներին դէմ գրաւէ առաւ կառավարութիւնը։ Ռուսիան այս 10 տարեայ ընթացքում աշխատել է հաստատել թէ Հայ յիշատակութիւնը միայն սահակայելի խելքով չէ զբաղած, թէ նա նպատակ ունի կուրելու եւ Ռուսիոյ գէտ։

Յնկեղծական կուրած թերթը իր այս բացարձակ մատնութեամբ գալիս է մի նոր վաւերացումով տալու որոնք մեզը։

Մեր կողմից այլեւս ոչ մի խօսք չենք աւելացնել։ Այս վերջին ստոր վարձուները յանձնում ենք ողջամբանայ հասարակութեան ուշադրութեան նրա խղճին, նրա արդար դատաստանին։ Թող հասկանայ վերջապէս հայ ժողովուրդը թէ ինչպիսի մարդկանց հետ գործունի է. Գ. Դաշնակցութիւնը։

Մենք ստիպուած ենք գրել այս մի քանի տողերը, որպէսզի ժողովրդի հաւատը այս անգամ էլ խելքը չկործաղուի, որպէսզի ժողովուրդը տիրակալութիւն դնէ յիշատակականներին եւ նրանց գործը խանգարողներին մի ջիւն։

ԹՄԲՈՒՆ ՈՐՁԸ

(Շաբ. 8 թիւէն)

Թշուառական միմօրը Լոնտոնէն Ռուսոնով վերադարձաւ հոգեւին համակուած կուսակցական ատեւութեան թղթով, զոր իր հիւր կը բերէր իր արկիւնեան գովաւորին նուէր իր գործակիցներուն համար՝ անոր զօրութեամբ դուրս գալու իրենց միմօրի եւ անտառերի սփռու զբոսերէն եւ օձանաւու գէպ առաջ... Ամենէն աչքի զարնողը Թաւուր Սուքիսեանն է։

է, մենամուր մը որ ոչ ոք կը սիրէ եւ ոչ ոք կը սիրուի։ Բայց անողոր է ատեւութեան մէջ եւ ամէն Ռուսոնովի զիտէ ասիկա։ Ներքնապէս զգալով իր հոգին, իր ցանկութիւններուն, իր զգացումներուն ու մտածումներուն ամբողջական այլադասութիւնը տիրապետող հանրային զգացումներուն ու հոգեբանութեան հանդէպ իր քաղաւածքին արտաւայտումը բոլորապէս թիւնը կը մտնէ դիւրը եւ իր գործերը կը հաստատան գալի։ Յամախ ընկերային քաղաքներուն յաւանքու պէպէս զգացումով, սովորական լուրջ վերաբերմունքով մը ի պատասխան յանկարծ կը խնայ, ու գիմարելը իր «գարդար» եւ իր «նշան» կամ քիչ թէ շատ նշանակալի վերջերք ունեցողներուն ամէն այլադաս վարձուներէն ըր բանաւոր նշանակաւոր նախապաշարմունքէն զերծ մէկն է, կը սկսի երկնիքի յանկարծա հաս խելագարութեան մը նշանները տեսնելով իր վրայ... Բայց այս անձը ուժ մըն է հոս Հնչ. կուսակցութեան մէջ ու երբ Պետրոս Գալֆանան մը կը գործակցի իրեն, հանրային ուշադրութիւնը չի կրնար արդարանալ իր անասունային եւ արհամարհանքին մէջ անոնց հանդէպ։

Հակառակորդ կուսակցութիւնները տապալելու միակ միտումով իրենց բարոյապէս անանկ կուսակցութիւնը վերադիմելու եւ ասով ողջունելու համար ժողովուրդներուն տիրապետութիւնը արդէն մէջ, անոնք եւ իրենց խռովը յաղողեցան աղգ. վարժարանի խոսքարարութեան պաշտօնը ձեռք ձգել եւ իրենց ծրագրերը գործադրութեան շատ դին մէջ գնելու համար՝ Բարիկ Սապահ-Գիւլիսի թիւր անօրէն ուսուցիչ Ռուսոնով բերել։ Հարկ չկայ ծանրանալու այն բազմաթիւ վրդովեցող դէպքերու վրայ, որոնց մէջ յիշեալ անօրէնը իր անողջ ու վնասակար այլադասութիւնը մը ու հոգաբարձութիւնը անոր հանդէպ իր ցոյց տուած երկու տարւած պաշտպանութեամբ իր անարդարական վարձութիւն մը իր ժամանակին մասնախիշ եղած նա աղգային մամուլ մէջ, Սապահայն հանրային գործունէութեան ասպարէզին մէջ անոնց կատարած դերը արդարապէս տապալելու դատարարութեան վերջին գերը ուղղուած իր կրնար մնալ։ Այդ գերը ուղղուած իր կրնար ամէն աղջիկ զգացումներու դադարի եւ սկզբունքներուն։ Ձեռքներն սովաւորներուն օգնելու բացարձակօրէն անհասկան ձեռնարկ մը վիճեցումը իրենցմէ խռովագործ երկու շրջաբերականներով, որոնց բաւական կեղտոտութիւններն իրենց անձը անհարկ կեղտոտութիւններով յատկանշող բոլորան մըն ալ շինուեցաւ զաւեշտութիւն մը կողմէ կը գատապարտէ դիմերը։

«Զի պիտի յիշուի» ինչպիսի միմօրի ցուցարարներուն դէմ ու խաղականութեան պաշտպան անոնց բռնած զիբը ու երկու երեք տարի յետոյ Գալֆանանին ընտանեկան խնդրով մը զայն լոյսի տրամադրութեան տակ ըստ սա խօսքը. (Վիլյա Գ. Մ.) «ա՛խ եթէ գիտնայի խաղականութեան այսպէս ընկալը «չի պիտի յիշուի» ինչպիսի միմօրի աղուոր «Թէքմէ» մը կուտայ իրենց»։ — կը գատապարտեն զիբները։ Այս բոլորի հետ Գալֆանանին հետ իրենց մէկ երկու տարւած գոտութեան միմօրի, իրենք թ. Ս. Ս. Ս. եւ ուրիշներ) էին որ կը անողջ շատերը (որ ը վկայեն) Գալֆանանին պարտէ դիմերը։

«Զի պիտի յիշուի» ինչպիսի միմօրի ցուցարարներուն դէմ ու խաղականութեան պաշտպան անոնց բռնած զիբը ու երկու երեք տարի յետոյ Գալֆանանին ընտանեկան խնդրով մը զայն լոյսի տրամադրութեան տակ ըստ սա խօսքը. (Վիլյա Գ. Մ.) «ա՛խ եթէ գիտնայի խաղականութեան այսպէս ընկալը «չի պիտի յիշուի» ինչպիսի միմօրի աղուոր «Թէքմէ» մը կուտայ իրենց»։ — կը գատապարտեն զիբները։ Այս բոլորի հետ Գալֆանանին հետ իրենց մէկ երկու տարւած գոտութեան միմօրի, իրենք թ. Ս. Ս. Ս. եւ ուրիշներ) էին որ կը անողջ շատերը (որ ը վկայեն) Գալֆանանին պարտէ դիմերը։

էնթերթիքն եւ խաչազօղ մը ըլլալուն : Օր մը այս մարդիկը , որոնցմէ մէկ կողմը վատ ու լանարկու կամ միւս կողմը խաչազօղ պիտի ըլլայ անպատճառ եւ երկու կողմն ալ պիտի գիտակից ըլլային թէ ո՞րն է ճշմարտութիւնը , իրարու հետ կրկին ձեռք ձեռքի տուին իրենց ամբաստանութիւնները «անձնական հակառակութեան» արդարացումով մտնալով : Գործունէութեան նոր ասպարէզ կը բացուէր իրենց համար , պատգով , ժողով պիտի գումարուէր եւ ինքնակազմ պատգամաւորը կրկին Լոնտոնեան հրապարակաւ խոստացուած կը տեսնէր զինքը , բայց պատանի մը , որ յաւիտեանակէս կը ննջէ հիմա ու Լազար Միսիսի մարդը ի դերու հանցին իր յոյսերը :

Երբ ժողովը Միսիսիներ վճռեց այս նոր Ռոսէնը առանց եղունքները կըրծելով ժամանակ անցնելու , սկսեց «գործել» . . .

Նախ ուզեց Վերականգնախնդրու հետ իրենց ընկերակցութիւնը գինել ընդդէմ Միսիսիներականիւրու եւ օր մըն ալ անոնց իր գիտուններուն աննշարժ դիրքէն մոլորեցաւ : Վերականգնախնդրու մը կը համոզէր «Չախճախն ճգնել անոնց գլուխները , իբր վախճաւոր տարր Հնչ . կուսակցութեան դէմ» :

Կրքերու , հիւանդ ոճրային հակունկնդրու գործունէութեան դէմ այն սպառնալիքի միջոցին , որ Հնչ . Միսիսիները կը ներշնչէր , օր մը անոնց ծառաները հրճուանքով զիրար ողջունեցին իրարու ցոյց առելով «Հնչակ» խորագրի «կենսաբանական» , որ պահ մը «կենսաբանական» ըլլալու «գաւաճանութիւնը գործել էր , — գարծը կրկին դէպի «կենսաբանական» թիւն : Հնչ . երկպառակութիւնը քիչ ատենէն պատկեց իրենց փափաքները եւ ջանքերը : Բայց Հնչակեան ստուար տարր մը կար որ երկու հաստաւորուած կրկին միանալը կը պահանջէր ու կախառէր այդ Միսիսիներ համար : Ենթեմ դէմ ու Վերականգն . Հնչ . վարչներու դէմ հիւսիսը ակույ կը պէլին : Երկույ մը Պոլսոյ «Արեւելք» փամբարանի սպաննութեան գուժը բերաւ : Գալֆանին խառնութիւնը պատանի մը կարգաց զայն եւ արդար ցատուով իր զգուշացող յայտնեց ու ճիշդը նիւթը հիւսիսեց : Գալֆանին նոյնպէս բարկացաւ բայց իր վրդովմունքին շարժանքները բոլորովին տարբեր էին . «պէտք է բռնուիլ , ըսաւ , ասոնցմէ եւ յետոյ ահարկել թէ զանոնք եւ թէ Դաշնակցականները» իրենց մէջ եղած վէճը բերել աւելորդ է հոս . բայց երբ պատանին մտնանիւ ըրաւ թէ ինչպէս պիտի գործէին փոխադարձ վրէժի միջոցով : «Ոչինչ չեն կրնար ընել» պատասխանեց Գալֆանին «հէլէ» քանի մը հոգի մաքրուի , միւսները վախերնուն տեղերէն անգամ չեն կրնար երեւոյլ :

Երբ Չիթճեանը Ռուստուդ եկաւ , այս խուժը հետեւեցաւ անոր բոլոր քայլերուն : Գիշերը լրտեսեցին զինքը եւ իր ուր մեկնելուն ուշադիր եղան նաւահանգիստներու առջեւ : Գալֆանին անհրճալի եւ յաւելուածը Արթուրին այս բանը պարծանքով պատմած է իր խառնարկի մը որ կալուղ է վկայել : Նոյնպէս պարծանքով խօսած են թէ ինչպէս սպառնալիքն անմիջապէս արգելած են անոր բանաստեղծ ընթերցարանի կամ վարժարանի մէջ ու նոյն Արթուրին ըսած է նոյնպէս թէ (կը վկայէ լսող անձը) «եթէ մէկ երկու օր եւս մնար» հոս պիտի սպաննէին զինքը» :

Չիթճեանի մեկնելէն մէկ երկու շաբաթի տարի , անոնց հետեւող խուժերն մէկը համալ մը , վկայող մարդոց ներկայութեան խոստացաւ որ եթէ Չիթճեանի սպաննութեան լուրը առնէ , քան չի՞ գարեջուր պիտի ապօպրէ : Իրենց հրճուանքին չափ չկար . երբ կրկին օր մը այդ լուրը հասաւ : Խոստացուած խնձորը ծանօթ գինեւորան մը մէջ կատարուեցաւ : Արեւելի եւ գարեջուրի ազդեցութեան տակ ուղեւորուած յողովարաններուն միացաւ նաեւ քիչ յետոյ Արթուրին . իրենց ոգեւորութեանը մէջ եղած մեծ մը վերաբերել ուզեցին , որ սակայն զիրենք սարսափահար փախուց զիննատենէն :

Մէկ օր ետք Գալֆանին Վերականգնախնդրու մը յայտնեց թէ այն իրենք սպաննեցին Չիթճեանը . «եթէ ձերիննեւ ալ կարող են թող մէջտեղ ելլան» իրենց «Վերածնութիւն» թերթի մէջ «խաչազօղ» կոչեցին եղկելի զոհը եւ անարգեցին զայն լացողները : Լոնտոնեան անակնկալ յայտնուեցին ինչպիսի հանրութեան խորհուրդներէն հետ վանելու համար անոր մարքին առջեւ . շարունակ ծառացող Միսիսի ու Չիթճեանի ուշուականները , անոնք լրբութիւնը ունեցան ուրանալու իրենց խօսածներն ու գործածները եւ պոռաւու որ «եղբայրասպանութիւնը չէր , չէ եղած եւ չի պիտի ըլլայ իրենցմէ ընդգրկուած եղանակ մը» :

Բայց մէկ կողմէն երբ անգամ մը եւս կը ծաղրեն հանրութիւնը եւ ներկայ սերունդը իր աղիտութեանը համար որ սակայն ալ կարող է զգալ այդ խօսքերուն իր հոգիին վրայ ծանրութիւնը , միւս կողմէ ձեռք կրկնեցին ուրիշ հին ու նոր մակարդներու . եւ եղբայրասպանութեան նոր լրանոր եղանակներ կը յղանային : Այս մակարդները վտանգուած կը տեսնեն զիրենք հարաւոր զարթոնութիւնի աղաղակներէն . բայց իրենց հետ տակաւին կոյր ամբողջ մը կայ , որ չուզէր բաժնուիլ իր անուշ երազներէն , նախապաշարութեանէն , ոչխարամտութեանէն . զիտ պակաս չեն իրենց աշխատութեան ու քրտինքի վաստակը իրենց զահեմներուն կարկառող ողորմելիներու մտքութեան ու եղբայրասպանութեան ոգին դեռ կը խօսի անոնց հոգիին հետ : Ո՞վ պիտի տայ մակարդներուն անոնց պարտութեան վերջին հարուածը . ո՞վ պիտի լուսաւորէ անոնցմէ խառնուած կոյր փառանքները . . . ո՞վ պիտի փրկէ աղբը . . .

Ա.

Վ Ե Ր Ջ

Ա Ջ Դ

Պուլկարեանի եւ Հայերեանի հետ երկուստեք մը պաշտօն կը փոխուէր ու է վաճառատան մը մոլ : Դիմել խմբագրութեան :

Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն

Պուլկար հեռագրական Գործակալութեան Պոլսէն 2 փետր. թուականաւ կը հեռագրեն , թէ Հայոց Պատրիարքը Չարին նոր աղերսագիր մը զրկած է , որով կը խնդրէ որ 1836 ին Լիմաթի Կաթողիկոսին իրաւասութիւնները սահմանող կալուական կանոնագրին վրայ փոփոխութիւն տեղի չունենայ : Պատրիարքը իր աղերսագրին մէջ , ի միջի այլոց կըսէ թէ այս փոփոխութիւնը կը դաշի ոչ միայն Ռուսիոյ Հայոց ալ նաեւ ամբողջ աշխարհի Հայոց իրաւունքներուն : Նոյնպէս նաեւ Պատրիարքը մեղմիւ կը զգացնէ թէ հակառակ պարագային կրնայ ըլլալ որ Կաթողիկոսարանը ուրիշ տեղ փոխադրուի :

— Պոլսոյ Պատրիարքը անցեալ շաբաթ օրուան արտակարգ խառն ժողովոյ նիստէն յետոյ կրկին Կայսր պալատ գացած է , ինչպէս ըսած էինք մեր նախորդ թիւով , կարեւոր խնդիրներ կը դառնան թուրք կաթողիկոսութեան եւ մեր Պատրիարքարանի միջեւ . եւ այդ խնդիրներէ մին է Երուսաղէմ զրկուելիք երկու քանիշներու ճամբորդութիւնը , որուն արդեւք կը հանդիսանայ Գործը , իսկ Տ . Յարութիւն Պատրիարք նամակներով եւ հեռագրով փութացումը կը խնդրէ :

— Տեղւոյս ազգ . վարժարանի ուսուցիչ ծանօթ փախուկը հինգ շաբթի օր ամենակոչու վերաբերում մը կուենայ հանդէպ երեք ուսուցչուհիներու , որոնց յանդանքը եղած էր ուսուցչաց յատուկ սենեակը մտնելնին : Լու-

Ա Ր Մ Ի Ն Շ Ի Տ Ա Ն Ե Ա Ն (5)

ՍՈՒՆԹԱՆ ՀԱՄԻՏ

(Կաղանդի նշարակէպ)

Բ.

Դէմը զարհուրելի ոճի մը տեղի կուենանար : Կը տեսնէր որ Ջրաղանի պալատին գուռը կը բացուէր ու անկից ուրուականի մը կերպարանքով մարդ մը իր պալատը կը մտնէր : Այդ մարդը տարբերէր ի վեր բանտարկուած Սուլթան Մուրադին էր , որ գաղտնի սանդուխէ մը ներս կուգար : Իր ննջարանը կերթար ու սեղանի մը վրայ դրուած ջուրի սրուակը կառնէր ձեռքը : Ու ծոցէն թուղթ մը հանելով գեղնազոյն փոշի մը կը լեցուէր անոր մէջ : Պառկած էր ինքն : Կարթնար ու սրուակէն ջուր խմելու կը յառաջանար :

— Մի . . . Ի՞նչ կրնես , պոռաց Սուլթան Համիտ :
Ու արթնցաւ . . . :
Դարձեալ երազ էր :

Գ.

Կը դողար . . . ճակատը քրտինքներու մէջ էր ու սիրտը կը զարնէր , որպէս իրաւունք գնդակ մանցած

ըլլար անկից :
Երկուդի արտակարգ շարժումով մը մահճակալէն հեռացաւ Սուլթան Համիտ ու ձեռքը դրաւ երեքտարեան կոճակի մը վրայ : Անմիջապէս ձայն մը լսեց որ կըսէր :

— Պատրիարք տո՛ւ , Վեհապետ :
— Ներս մտի՛ր : . . . հրամայեց Սուլթան Համիտ :
Հրամանին վրայ ննջարանին դուռը բացուեցաւ ու զոզգալով անոր մօտեցաւ թիկնապահներու պեւը :

— Շուտով Ջրաղանի պալատը գնա՛ւ . . . ներս մտի՛ր ու Մուրադ տեսի՛ր . . . բացազանչեց Սուլթան Համիտ :

— Հրամանդ ըլլա՛ւ . . . միմիջեց թիկնապահներու պեւը յարգական ձեւով մը եւ մեկնեցաւ :

Սուլթան Համիտ սկսաւ սենեկին մէջ ման գալ :
— Մնի՛ծա՛ծ . . . կակաղեց ինքն իրեն : Թունաւոր լեկու եկած էին զին . անանկ չէ՛ : Խիտաւ լաւ : Արդէն տարբերեց ի վեր քունս խոռոված եւ դուն եւ շարունակ աչքը դահիս ուղղած եւ : Պէտք է որ վերջանայ անհանգստութիւնս : Պէտք է պալատը յախտենական գերեզմանի մը փոխուի : Բաւական է . քանակութիւն տարի ապրեցար . . . :
Նոսքը աւարտած չէր , ահա վերադարձաւ թիկնապահներու պեւն ու ըսաւ .

— Տէր արքայ , հրամանիդ համաձայն Պալատը մտայ : Ներքինապետներու ընկերակցութեամբ Մուրադին ննջարանէն դուրս : Բնացած չէր :

— Քնացած չէ՞ր , . . . բացազանչեց Սուլթան Համիտ : Ուրեմն ի՞նչ կրնէր :

— Ի՞նչ ըսեմ . . . յայտնի է Ձեր Վեհապետութեան

(Շարունակելի)

տանքներու տարափին տակ խեղճ ուսուցչուհիները սենեակէն դուրս վաճառելէ զատ, խաւարախուռն Ափրիկէի սեւամորթներուն յատուկ կատարութեամբ անոնց վրայ կը յարձակի և թեւերէն բռնելով վայրագօրէն դուրս կը քաշըչէ: Պաշտօնակցի մը տյս բարբարոս վարմունքին դէմ, կիմանանք թէ, երեք ուսուցչուհիները բազմաթիւ անգամ արանկէ:

— Պագուի Հայոց եկեղեցւոյն մէջ Ռուսիոյ ղինուց յայտնութեան համար կատարուած ազօթքէն յետոյ, կղերականներու վրայ ուսման մը արձակուած է, որ պայթելով քանի մը հոգի վիրաւորած և երկու հոգի սպաննած է:

Մ Ո Ի Հ Ա Ր Ե Պ Ե

ԲՈՒՄԻԱ ՎԵՃԻՍՈՆ

Տեյլի էքսքրէսէ Բէքինտէն վերելէն մալիւմաթա կէօրէ, 6000 ճարօնըլար Բօրթ Արթուրա եագըն ճալնիէ դարայա չըգմըլար:

— Թօքիօտան Սրաւտարտա պիւտիլիտիկի իւզրէ, Եվլէլքի բէրչէնպէ կիւնիւնտէն պէրու ճարօնըլար Բօրթ Արթուրը չէտիտէն թօքա թուլմուշ օլուպ, Բուս տօնանմար ճարօնըլարըն իւզէրինէ երկրիւմի իսէտէ բէք պէօյիւք խասարաթիւ կէրի չէքիւմէկէ մէճպուր օլմուշ տըր: Պու էսնատէ պիւր ճարօն սէֆիւնէսի զարգ օլմուշ տըր: Բօրթ Արթուր գալէլէրի պէօյիւք խասարթ կէօրիւլէր:

— Բէթէրպուրկտան Բօմայա վէրիլէն պիւր թէլէկրաթա պիւնաէն, Բօրթ Արթուրա եագըն 12000 ճարօն ասքէրի դարայա չըգմըլար տըր:

— Մանչուրիայա քէօմիւր նազլիտէն պէշ ասէն նորվէկիա վարօրլարը ճարօնըլար էլինէ եէսիւր տիւշտիւլէր:

— Նուշլանքտան Տէյլի մէյլէ պիւտիլիտիկի տիւր: «Բօրթ Արթուրտան ալընան քէօմի թէլէկրաթա պիւնաէն, Տուֆ նամ քէօրֆէգտէն քիւլիլիթ լի ճարօն ասքէրի դարայա չըգմըլար: Բուսար անլէրին չըգմարընա միւսատէլի տալրանուդտան սօնրա՝ իւզէրլէրինէ հիւճոււմ իտէրէք պիւր թագըմընը գըրմըլար վէ տիկէրլէրինի վարօրլարա գաշիւյա մէճպուր իթմիլէր:»

— Ճարօնիւնըն Սէնտա-Աօմօրի չըմէնտըֆէր խաթթընըն եարմ միւ մըգտարընտա պիւր գըրմընը Բուս խաթիլէրի խաթապ իթմիլէր: Խաթիլէրտէն 3 Բուս թուլմուշ տըր:

— Մաւառիչարաւի նամ ճարօն

վարօրը Բուսարտան եէսիւր ալընըլ տըր: Քէզա Բուսարըն վլաուլթօթօք տօնանմար ճարօն սուլարընա կիլիմիշ օլմալէ եէգօ նամ տօնանըն եագընընտան կէչէր իքէն պիւր թիւճար վարօրընը պալթըրմըլ տըր:

— Բէյքըրըն Թօքիօտան ալընըլ մալիւմաթ իւզրէ, փետր. 1 տէ պիւր ճարօն թօքիլէօք տօնանմար Բօրթ Արթուրա եագըն Բուս տօնանմար իւզէրլինէ հիւճոււմ իտէրէք պիւր Բուս վարօրըն եարէլէմիշ: Մէշքիւր Աթանըն օլ միւսատէմէյէ տայիւր Բօրթ Արթուրտան ալընըլ մալիւմաթ իսէ մուշայիւրի օլարագ ճարօնըլար 3 վարօր զայա իտէրէք Չէմուլթօյա չէքիւլիլէր:

— Ճարօնըլար կէլանտա 60000 ասքէր թօքիլանըլ օլուպ, Մանչուրիայա հիւճոււմ իթմէք էֆքեարընտա ըմըլար:

ՏԱՐԻԼԻԵ

Բօլիթիլէ գօրէքք. նամ վիէննա կաղէթատընա Սօֆիատան վէրիւլէն մալիւմաթ իւզրէ, Մաքէթօնիա գօլիթէսի իսլահաթըն նէթիճէսիւնի պէքիւմիշ օլմագ իւզրէ ապրիլ 15 ինէ գտար հիւ պիւր հարէքթ իթմէյէճէք իմիշ:

— Սթանպօլ պուլկար մաուհաթ կիւզարը Մ. Նաչէլիլին Սօֆիայա կէլմէսի շու սէմէրէի հասըլ իթմիշ տիւր քի Պուլկարիա հիւքիւմէթի թիւրքիայը թահալիլ իտիճի հիւ պիւր չիւքէ վէրմիշ օլմագ իչիւն, պիւլթիւն սինօր պօյընը, եանի քէօտէնտիլտէն Գարա տէնիլէ գաւտար, ասքէր դօրտօնը վէ նէզարէթի ալթընա ալաճագ տըր, վէ Սինօրտան չէթէլէրին կէչմէսիւնի մէնն իթմէք իչիւն օլգըլ էմիլէր վէրմիշ տիւր: Իչպուէմիք մուխալիի հարէքթ իտէն լէր միւլթիլէ մահքէմէլէրինէ թէսիւմ օլընմալուպ, սօլըրու ասքէրիլէ իտարէսիւնէ թէսիլիլէ թահթը միւճալաթա ալընաճագլար:

— Սօֆիա պէլէտիլէ մէճլիւ ալալարընըն ինթիլապը իչիւն նարտիւսագ, Գանքալիլի վէ Տէմօքրատ բարթիլէրի պիւրլէշմիլէր տիւր:

ԹԵԼԵԿՐԱՖԼԱՐ

Լօնտօն 5 փետր.

Թիէնչիւնտէն ալընան հալաթիւսաթա կէօրէ, Բուս տօնանմար տէնիլ ալըլարընա չըգմըլ տըր: Թօքիօտա զուհարա կէլէն շայէաթա պիւնաէն Բուսար Բօրէշայա կիւրմիլէր:

Բօրթ Արթուր 6 փետր. Բէլալէթէ կէօրէ, ճարօն տօնալը իքիլէ թագիւմ օլընուպ. պիւր գըրմըն Չէմուլթօյա վէ ֆու-

զանա ասքէր վէ լէվալիմաթ չըգարմալլէ մէշլուլ վէ տիկէր գըրմըն ճարօն սէվահիլինի Բուս վլաուլթօթօք տօնանմարնա գար չը մուհաթալա իթմէքտէ տիւր: Խասարտիտէ օլուպտէ Բօրթ Արթուրտա պուլընան Բուս հարպ վարօրլարը ալ միւստէթ գարֆընտա թափիւր օլընապիլէճէքլէր:

Նալէթաթա պիւնաէն, Գաւշաթքա գաւառիւստընըն իքի վէ տիկէր իքի վարօրլար ճարօնըլարտան թուլթուլուլար:

Լօնտօն 6 փետր.

ճարօն էլլիսիւնի ալընըլ քէսմի պիւր թէլէկրաթա նազարէն չիւտիլլէ գտար ճարօն վարօրլարընտան հիւ պիւրիս խասարտիտէ օլմալըլ, վէ ճարօն տօնանմարընը գալլէթի թէ Բուս միլլէթ հալիլիտէ տիւր:

«Հայալթընի» նամ ինկիլիզ սէֆիւնէսի ֆըրթընա սէպէպի իլէ Բօրթ Արթուրա կիւրմէք իսթէմէսիւնտէ Բուսար անը թօքա թալթուլ վէ պիւլիլէրէ ալուպ ճալնիէ կէթիւրմիլլէր վէ գարիլմանըն բօթէսիլի իսլաթընա օլարագ 4 կիւն սագլալըլար:

Սթանպօլ 5 փետր.

Ժանտարմա թէլէքիլաթընտա Մաքէթօնիանըն իւլ վիւլայէթլէրինտէ պիւր միւշքիւլաթ կէօրիւմէսի:

Պուլկար հօճօլարտան քէֆիլ ալընագ մէսէլէսիւնէ գարըլէքտարք տիւն թէքթար Սաուրալաւ շախտէն բօթէսիլ իթտի: Պապը Ալի եա պու քէֆալէթ թէքիլիլիտէն վալ կէչէճէք վէ եալսօտ եիւն իճրալը թէքիլիլ իտէճէկ կէօրիւնիլօր:

Պէլկարտ 6 փետր.

Տիւրքիստան ալընան հալաւտիսաթա կէօրէ թիւրք ասքէրի վէ Արնալուտար պէյիլիտէ եէնի պիւր միւսատէմէ վալթու պալմուշ. պիւր թիւրք պէօլիլի մահվ օլմուշ վէ Նէալի բաշա եարէլէնիլ, Արըլարա չիւտիլլէ գտար 3000 քիլի պիւրլէշմիլ տիւր:

Սթանպօլ 6 փետր.

Թիւրք մէնպալարտան ալընան մալիւմաթա պիւնաէն, Մաքէթօնիա գօլիթէսի ալըլարըն էլպիլիտէսիլ թէպուիլ իթմէք գարարը վէրմիշ տիւր:

Քէօտէնտիլտէն իքի չէթէ թիւրքիայա կիւրմիլլէր:

Ասքէրիլէ նալիլ իչիւն Պալկարիա վալիւլար վէ Լօքօթիլլէր սաթըն ալմըլ տըր:

Ասըլարտան 20 քիլի Պուլկարիտան Մըլթաթա բաշա գաղաթընա կիւրմիլլէր:

Տիւն Արնալուտարըն ըսեան մահէլիտէն ալընտ մալիւմաթա պիւնաէն, Տիւրքիստա եալընըլ 3 թապուր ասքէր պուլընըլօր: Խասի գապիլէսիլիտէն Արնալուտար չէնիլ թէհիտ իտէյօլար Ասքէր վէ Արնալուտար պէյիլիտէ միւսատէմէ տէվաթ իտէյօր:

Շէմիլ բաշա 5 թապուր ասքէր վէ թօքուլարլէ Տիւրքիստան 16 քիլօթէթօ իրապ եիւլիլ քէօյիւնտէ պուլըլըլօր պէլքի ասըլարը կէրլտէն իհաթէ իթմէք ֆիքրի իլէ:

Քէզա տիկէր գապիլլէրտէն Արնալուտար Տիւրքիստան 10 քիլօթէթօ իրապ Տիւն ըրմալըն քէօրիւսի եագընընտա թօքիլանմըլ տըրլար:

Սքիւպ վալիսի Շաքիւր բաշա գօմանտալալթընտա պուլընան ասքէրլէրի իլէ Ֆէրիզօլիլտէ գալթը. օրատա 10 թապուր սիւվարի վէ թօքըլ թէճէմիլ օլընաճագ տըր:

Տիւրքիստան հալիլ բէք թէհիլլէրտէն ալընըլօր: Արնալուտարըն իսթիլալ Իքէպիլու չիլիլան վէ Միլթիլիլա գաղալարընա եալմըլ կէօրիւնիլօր. ֆաղաթ մուէսիլ վէ միւսթաճէլ թէպուիլլէր իլէ թէսքիւն օլընապիլլէք գանն օլընըլօր:

ՇԵՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Թատերասեր. երիտասարդու թիւնա կը փութայ հրապարակաւ իւր շնորհակալութիւնը յայտնել Ալիւն Հայ հասարակութեան որ հոծ բաղմունքամբ ամէն տալույ նման այս տարի եւ հալաւակ քանի մը չարափոխերու բրած խաղերուն, դարձեալ գիտցաւ «Մէծն վարդան Մամիկոնեան» երեկոյթին պատուել իր պատուարեր ներկայութեամբ:

Թատերասերներ

ԾԱԽ. Ի ԳԻՐԳԵՐ

ԹԻԱՊԱՐՏ Բ. հատոր (163 էջ) 1 ֆր. « Բ. » [433 էջ] 2 ֆր. ՆՈՐ ԵՐԳԱՐԱՆ կամ ՄՐԲՈՒՆՉ ՀԱՅԿԱՆ Երկրորդ անգամ տպագրուած Ե. ճիւղացած. Գին 1 ֆր.

ՆԷՏԱ կը պատկերացնէ Պուլկարիւրու նիստ ու կացը ու թուրքիլէ կրած տառապանքը անոնց ազգութիւնին առաջ. Գին 50 անգլիա ՀԱՅԲԵՆԻԿԻ ԶՈՅՐ Պատկեր մը Տաճկահայաստանի իրական կեանքէն. Զիւլիալ վին 1 ֆր.

Այս գրքերը ստանալու համար գիմել վճարել «Իրաւունք» ի խմբագրութեան

ՊՈԻԿՐԵՆՇ Տ. Օննիկ Փափագեանի և Տ. Յ. Պիպէնեանի

ԳՐԱԴԱՐԱՆՈՒ Տ. Սիւսի Մէլիքեանի ԳԱԶԻՐԵ Տ. Կարապետ Էրզնկացեանի ԱՂԵՎԱԼԵՐԻՍ Տ. Ստեփան Մագ. մանեանի

ՈՒՍՏՐ (Ամերիկա) Տ. Յակոբ Ֆրանկեանի

ՊՕՍԹՈՆ Տ. Ա. Ասքանաղի ՓՐՕՎԻՏԷՆՍ Տ. Մ. Տէր Պողոսեան ԶԻԶՊՈՒՐԿ Տ. Կ. Մարութեանի Թաւաղիկայ ԿԱՆԱՆԻՆ աղթիւ բարեկամներու տալու յարմարագոյն եւ օգտակարագոյն նուէրը գիրքն է:

Одговорили А. Курбетянъ печатница «Взаимность» — Варна,